

19 жовтня (переклад О. Грязнова)

Олександр Пушкін

Втрачає ліс багряний свій убір,
Зів'ялий діл сріблить мороз у полі,
Прогляне день, немов би мимоволі,
І скотиться за край сусідніх гір.
Палай, каміне, в келії самотній;
А ти, вино, морозних ранків друг,
Даруй мені в розвазі безтурботній
Недовге забуття душевних мук.

Сумую я в опалі, в самоті;
Немає з ким вином запить розлуку,
Нема кому потиснуть міцно руку
І побажати щастя у житті.
Я п'ю один і силою уяви
Скликаю друзів за гостинний стіл;
Та марно жду знайомої появи,
Нікого з них не бачу я довкіл.

Я п'ю один, і в місті край Неви
Мене сьогодні друзі іменують...
Та чи багато з вас і там святкують?
Кого іще не дочекались ви?
Хто зрадив довголітній нашій звичці?
Кого зманила світська метушня?
Хто не озвався на братній перекличці?
Хто не з'явився пам'ятного дня?

Він не прийшов, веселий наш співець,
З вогнем в очах, з гітарою дзвінкою:
В Італії під брилою тяжкою
Він тихо спить, і скульптора різець
Не вирізьбив хоч кілька слів російських
На камені могильному його,
Щоб хтось знайшов між міртів італійських
Привіт від співвітчизника свого.

А ти, небес улюбленець чужих,

Ти з друзями сьогодні бенкетуєш?
Чи знову ти у тропіках мандруєш,
Або в морях північних крижаних?
Щастя тобі! З ліцейського порога
На корабель звело тебе життя,
І відтоді в морях твоя дорога,
О бур і хвиль улюблене дитя!

В своїх блуканнях ти зберіг в собі
Веселий дух ліцейської орави:
Ліцейські жарти, вигадки, забави
Між хвиль підступних марились тобі.
До нас з-за моря простягав ти руки,
Ти нас одних в своїй душі носив
І скаржився: "До вічної розлуки
Нас вирок долі, певне, присудив!"

Товариші! Прекрасний наш союз!
Він, як душа, безсмертний, неподільний —
Надійний, безтурботний, добровільний,
Зростався він у колі дружніх муз.
Хоч де б шукали щастя ми земного
І хоч куди б нас доля завела,
Ті ж самі ми: не треба нам нічого,
Крім батьківщини — Царського Села.

В чужих краях, в далекій стороні,
Занесений раптовою грозою,
Я намагався дружбою новою
Прикрасити свої порожні дні.
З наївною надією своєю,
З довірою юнацьких перших літ
До інших друзів я горнувся душею,
Та був гірким небратський їх привіт.

І зараз тут, в забутій цій глуші,
Де слухаю я шелест листопада,
Мені солодка видалась відрада:
Тут трьох із вас, що милі для душі,
Я обійняв. До мене в дім опальний,
О Пущіне, ти перший зазирнув;

Ти скрасив для вигнанця день печальний,
Його на день Ліцея обернув.

Ти, Горчакове, кращий з перших днів,
Хвала тобі — холодний блиск фортуни
Душі твоєї вільної, пестуне,
Для друзів і для честі не змінив.
Свої шляхи призначила нам доля,
Не довелося разом нам іти,
Та стрілись на дорозі серед поля
І міцно обнялися, як брати.

Коли мене спіткали злоба й гнів,
Для всіх чужий, як сирота бездомний,
Я повернувся в свій притулок скромний
І звав тебе, співцю пермеських дів.
І ти прийшов негадано-неждано,
Мій Дельвігу; твій голос розбудив
Сердечний жар, прихований старанно,
І долю я за все благословив.

З дитинства дух пісень у нас горів,
І дивне хвилювання ми пізнали;
До нас дві музи змалечку літали,
І був солодким їх ласкавий спів.
Та в мене серце оплесків бажало,
Ти, гордий, для душі і муз співав;
Я здібності розтрачував небало,
А ти у тиші геній свій плекав.

Служіння муз не терпить суєти;
Прекрасне має бути величавим;
Та юність шепче з усміхом лукавим
І зваблює в незвідані світи...
Лиш згодом схаменемось, що ділами
Не можемо хвалитись: все пусте!
Скажи, Вільгельме, чи не так і з нами
Було, мій брате? Сталось чи не те?

Пора, пора! Душевних наших мук
Не вартий світ; облишимо омани!

Я хочу знову, друже довгожданий,
Почуť твоєї розповіді звук.
Прийди з веління серця, без наказу.
З тобою поговоримо ми знов,
Як перше, про бурхливі дні Кавказу,
Про Шіллера, про славу, про любов.

Пора й мені... Святкуй, братів сім'я!
Передчуваю радість спілкування;
Моє запам'ятайте віщування:
Рік пролетить, і з вами буду я.
Здійсниться більшість мрій моїх сміливих:
З'явлюсь до вас осінньої пори.
О скільки сліз, і вигуків щасливих,
І келихів, піднятих догори!

Давайте ж вип'єм перший келих цей
До дна на честь священного союзу!
Благослови єднання наше, музо,
Благослови: хай славиться Ліцей!
Усім, хто опікали юність нашу,
З повагою до мертвих і живих,
До вуст піднісни другу, вдячну чашу,
Вклонімося і випиймо за них.

Повніш, повніш! — кажу вам знову я.
Вино до дна, до краплі випивайте!
За кого ж вип'єм? Друзі, відгадайте...
Ура цареві! Вип'єм за царя.
Він, як усі, підвладний гніву й шалу,
Він раб чуток сумнівних і вістей.
Пробачимо йому свою опалу:
Він взяв Париж, він заснував Ліцей.

Святкуймо, друзі, доки ми ще тут!
На жаль, наш круг із кожним днем рідіє;
Хто спить в труні, хто дальній сиротіє,
А доля нас усіх згрібає в кут.
І недарма замислився оце я,
Складаючи рядки свої прості:
Кому ж із нас на старість день Ліцея

Відзначить доведеться в самоті?

Нещасний друг! Між юного зібрання
Докучний гість, і зайвий, і чужий,
Він пригадає наші дні єднання
І непомітно витре сльози з вій.
Нехай же день відрадний і печальний
Він з келихом зустріне без пригод,
Як нині я, відлюдник ваш опальний,
Його провів без горя і турбот.

Переклад: Грязнов Олександр Андрійович